

Niternost a nitro

Každá konkrétní (konkrescentní) skutečnost (jsoucno) má svou vnitřní a vnější stránku. Pod tím, co je „vnitřní“, ovšem nerozumíme nic, k čemu by bylo možno přistupovat jakkoli zvnějšku, z distance, jako k něčemu, co je „před“ námi (resp. před jakýmkoli subjektem). Za vnitřní čili niterné můžeme tedy považovat pouze to, k čemu není možný žádný přístup zvnějška. Důležité je ovšem dodat, že jde o nemožnost přímého, bezprostředního přístupu; jinak se to má s přístupy speciálními způsoby či formami zprostředkovanými. (Tady se hned od počátku ukazuje mylnost anglosaského empirismu, který hypostazoval jakési malé, původní částičky zkušenosti v podobě „bezprostředních zkušenostních dat“, „immediate experience“, ať už jim říkal „počítky“, „vjemy“, „vtisky“ či ještě jinak; pochopitelně šlo o zkušenost smyslovou, počítající pouze se známými pěti orgány, nikoli o „zkušenost mimosmyslovou“, „extrasensual experience“.) Nitro (jinak: nepředmětnost) však považujeme za skutečnost, a není-li otevřeno přístupu zvnějška, lze na takovou skutečnost přinejmenším usuzovat; přitom ovšem nehodláme dogmaticky trvat na tom, že na „niterné skutečnosti“ nelze v žádném případě ‚reagovat‘ ještě i jinak než v reflexi (či autoreflexi); trvat na tom bez důkazu by znamenalo zůstat trčet v předsudku (= v předčasném úsudku).

(Písek, 150101-2.)